

- I. **Franța devine primul stat european** care a transpus Directiva CSRD. Ce se întâmplă în alte state europene în procesul de transpunere (studiu Olanda, Cehia, Finlanda).
- II. Parlamentul European a votat schița de raport în ceea ce privește **propunerile de transparență a furnizorilor de rating ESG**.
- III. **Stadiul consultărilor EFRAG** – pentru ghidurile privind evaluarea materialității – amânare.
- IV. **„Checklist pentru afacerile mici”**. IFAC a pus la dispoziție un instrument pentru sprijinirea companiilor mici și mijlocii în a-și maximiza beneficiile incorporării sustenabilității în strategia lor și în operațiunile de afaceri. Și **Accountancy Europe** sumarizează **5 motive pentru care sustenabilitatea este importantă pentru IMM-uri**.

*
* * *

- I. **Franța devine primul stat european care transpune Directiva CSRD.**

Directiva Uniunii Europene privind raportările de sustenabilitate (CSRD), care obligă companiile aflate sub incidența ei să raporteze pe lângă informații financiare și date privind sustenabilitatea, va intra în vigoare în Franța de la 1 ianuarie 2024, potrivit unei legi publicate joi, 7 Decembrie 2023.

Directiva este vigoare de la 1 ianuarie 2023 și trebuie transpusă în legislația națională de fiecare stat membru **până în 6 iulie 2024**. Franța devine astfel primul stat european care a transpus noua legislație europeană.

La finalul lunii Septembrie 2023 și **guvernul Finlandei** a transmis proiectul legislativ pentru transpunerea Directivei către Parlament, în plus față de Directivă propunând extinderea aplicabilității CSRD și pentru societățile cooperative din Finlanda.

De altfel, rolul micilor companii derivat din Directiva CSRD a devenit subiect de dezbatere profundă pentru companii. Confederația franceză a întreprinderilor mici (CPME) a avertizat în privința transpunerii Directivei că [„standardele de](#)

[raportare CSRD sunt complexe](#)” și că „unele informații solicitate sunt inaccesibile pentru IMM-uri”

Transpunerea Directivei în Olanda.

- În 17 iulie 2023, guvernul olandez a publicat un proiect de lege în ceea ce privește obligațiile de asigurare de sustenabilitate pentru raportările CSRD, cu aplicabilitate la companiile listate și la întreprinderile de interes public. Consultarea publică [s-a încheiat în 10 Septembrie 2023](#), iar în prezent este anticipată formularea proiectului de lege rezultat pentru adoptare de către cele 2 camere ale Parlamentului;
- În 20 Noiembrie 2023, guvernul olandez [a pus în consultare publică](#) implementarea Decretului privind Directiva CSRD. Schița de decret propune ca obligațiile de raportare de sustenabilitate să fie realizate conform standardelor ESRS, stabilește reguli privind asigurările de sustenabilitate, comitetele de audit și graficul implementării. Perioada de consultare expiră [în 18 Decembrie 2023](#) (propunerile de modificare sunt centralizate de Ministerul Justiției)

Directiva CSRD permite statelor membre, în procesul de transpunere națională, să activeze un număr limitat de opțiuni/derogări. [Guvernul Olandei propune utilizarea unor astfel de opțiuni](#), precum:

- Permisivitatea de a nu raporta anumite informații considerate „sensibile” din punct de vedere comercial – în circumstanțe „excepționale” (dacă raportarea unor astfel de informații de sustenabilitate ar păgubi poziția comercială a companiilor). Opțiunea activată este aceea de „a realiza un echilibru între nevoia de a cunoaște – interesul public în ceea ce privește raportările de sustenabilitate și evitarea prejudicierii substanțiale a poziției comerciale a companiilor;
- Opțiunea de a publica raportările de sustenabilitate doar într-o anumită limbă recunoscută de Directivă (olandeză, germană, engleză, franceză);
- Controlul intern al îndeplinirii obligațiilor de raportare de sustenabilitate. Pentru început, Comitetele de audit ale companiilor cu obligații de raportare vor fi cele responsabile pentru controlul intern al conformării cu obligațiile de raportare de sustenabilitate. Draftul de decret permite însă companiilor să delege această responsabilitate către un alt „organ”, spre exemplu un comitet dedicat pentru sustenabilitate sau comitetului privind responsabilitatea socială;

- Excluderi de raportare pentru Banca Centrală din Olanda, băncile publice de dezvoltare, cooperativelor de credit, invocând „natura necomercială a acestor entități și statul unic al Băncii Centrale”;
- Fără obligații de raportare a cifrei de afaceri nete realizate pe teritoriul Olandei sau al Uniunii Europene, pentru subsidiarele sau sucursalele companiilor din țări terțe. Guvernul olandez a decis **să nu activeze această opțiune**, însă propunerea de decret include **opțiunea de a obliga auditorul** să evalueze dacă o subsidiară intră sub incidența obligațiilor de raportare de sustenabilitate, în urma transpunerii naționale. Această abordare transferă auditorului o obligație potențială.
- Asigurarea de sustenabilitate (alta decât cea făcută de auditori), încă se evaluează și nu a fost inclusă în propunerea de transpunere posibilitatea ca asigurarea de sustenabilitate să fie realizată de alte entități decât **auditorii**.

În procesul de transpunere din Olanda, studiile arată că mai mult de un sfert din companiile olandeze **nu sunt încă pregătite să colecteze date privind impactul asupra mediului**. ([AICI](#)). Ele nici măcar nu colectează aceste date (25% dintre companii).

Jumătate dintre companiile mari din Olanda realizează deja o monitorizare continuă a eforturilor de sustenabilitate, **în contrast cu** cifra de 27% dintre companii, care încă nici nu au inițiat un astfel de program .

În Belgia, arată că situația pregătirii pentru raportările de sustenabilitate **este și mai deficitară**, așa cum arată un studiu făcut prin chestionarea a 251 de companii.

89% dintre companiile chestionate în Belgia **nu sunt pregătite** pentru raportările de sustenabilitate, în timp ce companiile văd ca principale motoare cu forță de tracțiune pentru a deveni sustenabile – energia regenerabilă (84%) și digitalizarea (78%), prin creșterea eficienței energetice și scăderea amprente de carbon.

60% dintre companiile chestionate au ca prioritate sustenabilitatea din motive de preocupare față de mediu, 57% dintre companii motivează prin dorința de a economisi costurile cu energia (în condițiile în care sondajul arată că facturile la energie s-au majorat, în medie în 2022, cu 15,7%), iar 46% văd obligațiile legislative ca principal motor.

39% dintre IMM-urile chestionate susțin că respectarea cerințelor de sustenabilitate este o modalitate de a păstra și atrage noi clienți, iar o treime dintre companii văd în implementarea unui grafic de sustenabilitate un atu pentru a-și

păstra angajații, într-o piață a muncii descrisă de companiile belgiene drept „foarte competitivă”

Transpunerea Directivei în Cehia.

Cehia și-au propus ca strategie **transpunerea graduală**, etapizată (toate statele membre au obligația transunerii integrale până în 6 iulie 2024).

Abordarea Cehiei constă într-o primă fază de „minimă transpunere” – există deja o inițiativă legislativă înglobată în „pachetul de consolidare bugetară” și care introduce în legislația națională obligațiile de raportare pentru companiile mari care și în prezent au obligații de raportare conform vechii Directive NFRD (înlocuită de Directiva CSRD).

În plus, prin acest pachet, Cehia vrea să introducă procesul de verificare a raportărilor de sustenabilitate ale acestor companii – **asigurarea de sustenabilitate**, chiar începând cu anul 2024. Data estimată pentru adoptarea acestei **prime faze a transunerii** este **1 ianuarie 2024**.

Cea de-a doua fază a transunerii graduale în Cehia (care va extinde obligațiile de raportare și către celelalte companii vizate de Directiva CSRD, cu aplicabilitate din 2026 pentru raportările din 2025) este așteptată să fie conturată în curând, în contextul adoptării modificărilor făcute de guvernul ceh la **Legea Contabilității**. Draftul de legislație pentru această a doua fază este încă în proces interguvernamental de consultare, iar draftul pus în consultare pentru modificarea legii contabilității, până la acest moment, nu include obligațiile de raportare derivate din Directivă și deocamdată [nu poate fi anticipat momentul adoptării celei de-a doua faze](#), cu exactitate, deși se prefigurează ca adoptarea să fie făcută **în a doua parte a anului 2024**. Chiar și așa, consultanții anticipează că și fără transpunerea în legislația națională, companiile autohtone ar putea fi obligate de către companiile din alte state care au obligații de raportare să ofere informații de sustenabilitate, ca parte a lanțului de furnizori, unde transpunerea are o etapizare diferită (spre exemplu în Franța, unde Directiva a fost transpusă integral), sau cerințe de raportare din partea companiilor cehe **din prima etapă** a transunerii.

*

II. Parlamentul European a votat schița de raport în ceea ce privește propunerile de conformitate a furnizorilor de rating ESG.

Comisia de Afaceri Monetare și Economice (ECON) din Parlamentul European (EP) a adoptat poziția sa față de propunerea Comisiei Europene (EC) de a reglementa activitatea de acordare a ratingurilor ESG.

Modificările sunt [semnificative](#).

Parlamentarii doresc ratinguri separate **pe fiecare factor ESG** (pe chestiuni de mediu, sociale și guvernanță) și reflectarea într-o măsură mai bună a efectelor externe potențial negative generate de companii. Comisia ECON a adoptat această poziție cu vot majoritar favorabil (33 pentru, 3 abțineri, 1 împotriva).

Principalele elemente:

- Agențiile de rating trebuie să se abțină în a oferi scoruri agregate ESG, întrucât, consideră parlamentarii, un astfel de rating ar putea ascunde slaba performanță pe factori punctuali de sustenabilitate. Agențiile de rating trebuie să facă public dacă atunci când oferă scoruri ESG, fiecare factor este evaluat sau există o evaluare agregată, cât și ponderea fiecărui factor, în al doilea caz.
- Mai multă transparență – promovarea abordării **dublei materialități**. Ratingurile trebuie să evalueze explicit materialitatea companiilor, cu alte cuvinte dacă rating-ul surprinde atât materialitatea financiară a companiei cât și materialitatea de impact (impactul activității companiei asupra mediului și societății), sau surprinde doar una dintre materialități;
- Mai multă competiție – Protejarea interesului companiilor mai mici – furnizoare de rating ESG. O companie care dorește să obțină mai multe rating-uri ESG de la mai mulți furnizori, trebuie să aleagă cel puțin o societate de rating care are cotă de piață mai mică de 15%
- Metodologie transparentă – Companiile de rating trebuie să publice metodologiile, modelele și factorii cheie pe care îi are în vedere când calculează și publică un rating ESG pentru o companie.

*

III. Stadiul consultărilor EFRAG pentru ghidurile privind evaluarea materialității – amânare.

EFRAG (organismul care este însărcinat cu realizarea standardelor de sustenabilitate – ESRS) a amânat până la jumătatea lunii decembrie 2023 consultările pentru ghidurile privind evaluarea materialității și evaluarea pe lanțul valoric al sustenabilității. Părțile interesate pot transmite propuneri până la jumătatea lunii ianuarie 2024. De la jumătatea lunii ianuarie 2024, pentru o

perioadă de 4 luni, EFRAG va derula și consultări în ceea ce privește standardele de raportare de sustenabilitate pentru IMM-urile listate (obligatorii) și standardele (voluntare) pentru celelalte IMM-uri.

*
* * *

IV. Checklist pentru afacerile mici”. IFAC a pus la dispoziție un instrument pentru sprijinirea companiilor mici și mijlocii în a-și maximiza beneficiile incorporării sustenabilității în strategia lor și în operațiunile de afaceri.

IFAC (Federația Internațională a Contabililor) susține că lista verificărilor de sustenabilitate pentru companiile mici este un instrument croit pentru fiecare afacere în funcție de propriile caracteristici, inclusiv sectorul specific de industrie în care activează, produsele și serviciile oferite. „Nu toate acțiunile din Checklist sunt relevante pentru fiecare IMM, dar lista are ca scop sprijinirea organizațiilor pentru a face mici pași pe drumul foarte lung al tranziției spre sustenabilitate”, arată IFAC.

Practicienii din IMM-uri sunt oamenii potriviți pentru a sprijini companiile pe acest parcurs, ceea ce este un factor important și un avantaj pentru ca practicienii să își păstreze relevanța – subliniază IFAC.

IFAC a publicat și o pagină web dedicată ([AICI](#)) care oferă materiale relevante în ceea ce privește raportările de sustenabilitate, consultanță, asigurare, educație și training.

„Lista de sustenabilitate” pentru companiile mici este publicată de IFAC, [aici](#).

Lista evidențiază fiecare dintre cei 3 factori în parte (ESG) și arată inițiativele care pot fi propuse de practicieni pentru companiile mici, astfel încât acestea să fie pregătite pentru sustenabilitate. Sintetic:

- i) **În domeniul mediului (E)**, sunt prezentate 7 inițiative (fiecare cu mai multe subpuncte), care pot fi adoptate, după cum urmează:
 - a. Evaluarea riscului asupra afacerii provenit de la factorii de mediu (care pot afecta afacerea);
 - b. Dezvoltarea unei politici de mediu și incorporarea unui angajament de mediu în obiectivele de afaceri și a unei strategii care să reflecte cultura și natura afacerii;
 - c. Înțelegerea cantității de emisii și amprenta de carbon, cum se măsoară și cum pot fi reduse;

- d. Utilizarea unui sistem de standarde în managementul factorilor de mediu;
- e. Explorarea de modalități pentru reducerea resurselor utilizate, de energie și management al deșeurilor;
- f. Revizuirea și conformarea la reglementările de mediu/legislative;
- g. Determinarea eligibilității activităților de afaceri pentru granturi guvernamentale de sustenabilitate/subvenții.

ii) **În domeniul social (S)** sunt propuse 6 inițiative (cu pași detaliați):

- a) Evaluarea practicilor în ceea ce privește forța de muncă și asigurarea unui mediu sănătos, siguranță și bunăstare a angajaților;
- b) Adoptarea diversității și incluziunii (verificarea diferențelor de remunerații în funcție de gen, revizuirea politicilor privind discriminarea, examinarea procesului de recrutare și selecție, etc);
- c) Identificarea *stakeholder-ilor* (părților interesate în companie) și analiza impactului și influenței lor, pentru a stabili prioritățile;
- d) Acțiuni în sensul asigurării asupra faptului că organizația, clienții și furnizorii acționează responsabil pentru eradicarea muncii forțate (spre exemplu, analiza forței de muncă pe lanțul de producție);
- e) Sprijinul pentru comunitate și acțiunile de caritate;
- f) Evaluarea responsabilității în ceea ce privește produsul/serviciile finale;

iii) **În domeniul Guvernantei (G)**, sunt propuse 8 inițiative (cu pași detaliați)

- a) Examinarea practicilor de guvernanta corporativă moderne (spre exemplu compunerea consiliului de administrație, diversitatea în Consiliu, lanțul de raportare, control intern, etc);
- b) Evaluarea culturii interne de sustenabilitate (spre exemplu impactul asupra resurselor dacă activitatea continuă la fel cum este în prezent);
- c) Planificarea internă a obiectivelor de sustenabilitate față de furnizori și clienți;
- d) Stabilirea unui sistem de management al riscului;
- e) Examinarea și actualizarea sistemelor IT pentru a preveni problemele legate de protecția datelor personale;
- f) Stabilirea unui plan de succesiune;
- g) Actualizarea strategiei de afaceri pentru a pune pe primul loc sustenabilitatea;
- h) Crearea unui sistem în scopul îmbunătățirii calității informațiilor de sustenabilitate raportate și relevanța informațiilor în procesul de luare a deciziei.

Întreaga listă propusă de IFAC, este disponibilă [AICI](#).

Și **Accountancy Europe a publicat [AICI](#)**, un sumar al principalelor (5) motive pentru care raportările de sustenabilitate sunt extrem de importante, chiar și pentru IMM-urile care nu au obligația întocmirii și auditării rapoartelor de sustenabilitate (conform Directivei).

Accountancy Europe pornește de la premisa efectului de „rostogolire” – *trickle down effect*.

„Multe IMM-uri vor fi afectate de Directivă chiar dacă nu sunt în mod direct incluse în companiile care sunt obligate să facă aceste raportări. Spre exemplu, băncile care oferă împrumuturi IMM-urilor (fără obligații de raportare) sau companiilor mari care au IMM-uri în lanțul de furnizori, ar putea solicita informații specifice acestor IMM-uri despre performanța de sustenabilitate, pentru că ele însele trebuie să îndeplinească cerințele ESG”.

Cele 5 motive sunt sintetizate astfel:

- i) **Accesul la finanțare** – lipsa de acțiune a IMM-urilor în ceea ce privește sustenabilitatea ar putea să le limiteze opțiunile de finanțare.

Pe de altă parte, acțiunile luate în scopul respectării criteriilor de sustenabilitate pot oferi IMM-urilor opțiuni suplimentare de finanțare (granturi, fonduri europene, investiții de impact, etc). IMM-urile și profesioniștii din contabilitate și audit din mai multe țări europene au semnalat că deja băncile transmit spre completare chestionare de sustenabilitate.

- ii) **Solicitări de raportare din partea partenerilor de pe lanțul de aprovizionare.** Marile companii sunt din ce în ce mai conștiente că propriile performanțe de sustenabilitate (și riscuri potențiale reputaționale) depind și de companiile din lanțul de furnizori).

Există riscul, arată Accountancy Europe, ca marile afaceri să îi favorizeze pe furnizorii (mici) care au deja un „grad ridicat de maturitate în respectarea criteriilor de sustenabilitate”, chiar dacă acești furnizori nu au direct obligații de raportare.

- iii. **Așteptările consumatorilor, angajaților și noilor generații.** Studiile arată că într-o măsură din ce în ce mai mare, clienții includ respectarea criteriilor de sustenabilitate în decizia de cumpărare.

Eurobarametrul realizat anual la nivelul Uniunii Europene arată că 94% dintre cetățenii statelor europene consideră **vitală** protejarea mediului. Mai mulți contabili și auditori intervievați în cadrul studiului arată că noile generații de afaceri de familie sunt mult mai responsabile din punctul de vedere al protecției mediului, cu un sentiment de apartenență mult mai profund la comunitate. Prin urmare, apetența lor de a face afaceri cu IMM-uri care nu respectă criteriile de sustenabilitate va fi din ce în ce mai scăzută.

- iv. **Legislația.** Directiva CSRD încearcă să protejeze IMM-urile nelistate de la obligațiile directe de raportare, și chiar IMM-urile listate (care vor avea obligații de raportare din 2026).

Totuși, Directiva CSRD nu protejează IMM-urile de *efectul de rostogolire*, în timp ce anumite tendințe legislative vor afecta în mod direct IMM-urile.

Spre exemplu, anumite guverne europene introduc taxe directe pentru emisiile de dioxid de carbon. În 2022, guvernul din Danemarca a introdus o taxă pentru toate companiile „taxa pentru emisiile de carbon” de 150 de Euro/tona de dioxid de carbon emisă (1.125 coroane daneze).

- v. **Impactul asupra schimbărilor climatice.** Schimbările tehnologice derivate din schimbările climatice (precum tranziția la energie regenerabilă, practici sustenabile) pot constitui provocări pentru IMM-uri.

Companiile mici și mijlocii vor fi nevoite să investească în noi tehnologii, noi utilaje, ajustarea proceselor de producție pentru a ține seama de schimbările legislative și cele de comportament ale consumatorilor.

*
* * *